

MENINĖ
ONTOLOGIJA
IR ESTETIKA:
FILOSOFINĖS
REFLEKSIJOS
APIE TOMĄ
LAGŪNAVIČIŲ
IR NEW
TINKLINIO
MENO STILIŲ

Tomas Lagūnavičius

*Meninė ontologija ir
estetika:
filosofinės refleksijos apie
Tomą Lagūnavičių ir
New Tinklinio meno
stilių*

Knygos autorius Tomas Lagūnavičius

ISBN 978-609-8349-60-3

2026

Turinys

Įvadas	6
I SKYRIUS. FILOSOFINĖS PRIELAIIDOS	
1.1. Estetikos samprata ir istorinis kontekstas	7
1.2. Kūrybos fenomenologija	8
1.3. Ontologija ir meno santykis	9
1.4. Kritinė estetikos perspektyva	10
1.5. Tarpsnio išvada	11
II SKYRIUS. NEW TINKLINIO MENO STILIUS	
2.1. Stiliumo samprata ir atsiradimo kontekstas	12
2.2. Estetinės struktūros analizė	13
2.3. Technologijų ir kūrybos sąveika	14
2.4. Kritinė analizė ir pavyzdžiai	15
2.5. Filosofinės implikacijos	16
III SKYRIUS. TOMAS LAGŪNAVIČIUS	17
3.1. Biografinė apžvalga	
3.2. Filosofinė vizija	18
3.3. Kūrybos principai	19
3.4. Pavyzdiniai projektai	20
3.5. Tarpsnio išvada	21
IV SKYRIUS. KRITINĖS REFLEKSIJOS	22
4.1. Kritikai ir akademinė diskusija	
4.2. Palyginimas su kitais šiuolaikinio meno srautais	23
4.3. Kritikos aspektai ir diskusijos	24
4.4. Ateities perspektyvos	25
4.5. Tarpsnio išvada	26
Išvados	27
Filosofinės refleksijos	28
Pabaiga	29
Literatūra	30

Ivadas

Menas visais laikais buvo ne tik kūrybinės raiškos forma, bet ir savitas būties apmąstymo būdas. Meninė ontologija ir estetika leidžia kelti klausimus apie tai, kas yra kūrinys, kaip jis egzistuoja ir kokį santykį kuria su žiūrovu bei pasauliu. Šiuolaikinėje kultūroje šie klausimai tampa dar aktualesni, nes tradicinės meno ribos nyksta, o naujos technologijos ir tinklinės struktūros keičia pačią kūrybos sampratą.

Šioje filosofinių refleksijų knygoje dėmesys telkiamas į Tomo Lagūnavičiaus kūrybą ir jo plėtojamą „New Tinklinio meno“ stilių. Tai reiškiny, kuris peržengia klasikinio meno kategorijas ir siūlo naują žvilgsnį į kūrinio ontologinį statusą. Tinklinė logika čia veikia ne tik kaip formali struktūra, bet ir kaip mąstymo būdas, kuriame kūrinys suvokiamas kaip nuolat kintanti, santykiuose besiformuojanti visuma.

Estetikos požiūriu „New Tinklinio meno“ stilius kelia klausimą apie grožio, harmonijos ir patirties transformacijas skaitmeniniame bei globaliame kontekste. Ar estetiškas išgyvenimas vis dar gali būti apibrėžtas tradicinėmis kategorijomis, ar jis tampa fragmentiškas, daugiabalsis ir priklausomas nuo tinklinių sąveikų? T. Lagūnavičiaus kūryba provokuoja permąstyti šias sąvokas, siūlydama estetiką, kuri grindžiama ryšiais, procesais ir dinamiškomis struktūromis.

Ši knyga siekia ne tik pristatyti konkretų meninį reiškinių, bet ir atverti platesnį filosofinį lauką, kuriame menas tampa būties tyrimo forma. Analizuojant „New Tinklinio meno“ principus, atsiskleidžia gilesnės ontologinės įžvalgos apie šiuolaikinio žmogaus santykį su tikrove, technologijomis ir pačia kūryba. Tai kvietimas mąstyti meną ne kaip uždarą objektą, o kaip gyvą, nuolat besikeičiančią struktūrą, kurioje susikerta idėjos, patirtys ir reikšmės.

I SKYRIUS.

FILOSOFINĖS PRIELAIIDOS

1.1. Estetikos samprata ir istorinis kontekstas

Estetika kaip filosofijos disciplina tradiciškai nagrinėja meno, grožio ir patirties santykį. Jos ištakos siejamos su XVIII a., kai Immanuelis Kantas pasiūlė subjektyvios grožio sąvokos sampratą. Kant teigė, kad:

„Grožis nėra dalykas, bet malonumas, kylantis iš objekto suvokimo pagal tam tikras universalias taisykles“ (Kant, 1987).

Ši idėja pabrėžia estetinės patirties subjektyvumą, kuris vėliau tapo pagrindu meninės kūrybos filosofiniams tyrimams. XX a. modernistinė estetika, kaip nurodo Arthur Danto, pradėjo akcentuoti meno transformaciją iš materialaus objekto į konceptualinę praktiką, teigdama, kad „kūrinys yra ne tik daiktas, bet ir koncepcija, kurią interpretuoja stebėtojas“ (Danto, 1981).

Būtent ši paradigma padeda suvokti Tomo Lagūnavičiaus New Tinklinio meno stilių: jo kūriniai dažnai neapsiriboja tradicine forma ar medžiaga, o veikia kaip interaktyvūs tinklai, kuriuose dalyvauja žiūrovas, aplinka ir technologijos. Tokiu būdu menas peržengia klasikinio objekto ribas ir įgyja dinamišką, procesinę prigimtį.

1.2. Kūrybos fenomenologija

Fenomenologinė tradicija, ypač Martin Heidegger ir Edmund Husserl darbuose, suteikia galimybę analizuoti kūrinio atsiradimą ir patyrimą. Heidegger rašo:

„Kūrinys yra vieta, kur būties tiesa pasireiškia; meno patirtis atveria buvimą pasaulyje“ (Heidegger, 1971).

Ši mintis leidžia suprasti, kad menas nėra tik estetinė forma, bet ir būties patyrimas, kuris aktyvuojamas per žiūrovo sąveiką. Tomo Lagūnavičiaus praktikoje tai atsispindi per tinklinius meninius objektus, kurie yra ne statiniai, bet atviri interpretacijai ir nuolat besikeičiantys priklausomai nuo žiūrovo įsitraukimo.

Be to, fenomenologija suteikia metodologinį pagrindą analizuoti subjektyvų kūrybos procesą, nes T. Lagūnavičiaus kūryba remiasi intuityviomis asociacijomis, tinklų struktūromis ir sąveika tarp skirtingų meninių elementų.

1.3. Ontologija ir meno santykis

Meno ontologija nagrinėja meno objektų būties pobūdį. Gilles Deleuze ir Félix Guattari pasiūlė konceptą, pagal kurį kūrinys yra tinklo struktūra („rhizome“), kurioje dalyvauja ne tik menininkas, bet ir įvairūs kontekstai bei sąveikos:

„Rhizome yra ne struktūra, bet kartų tinklas; jis neturi centro, jis plinta įvairiomis kryptimis ir jungiasi su kitomis sistemos dalimis“ (Deleuze & Guattari, 1987).

Ši filosofinė paradigma tiesiogiai koreliuoja su Tomo Lagūnavičiaus menine vizija. Jo kūriniai veikia kaip tinklai, kuriuose sąveikauja idėjos, technologijos, estetika ir žiūrovų patirtis, sukuriant naują meno ontologiją, kur kūrinys nebėra tik objektas, bet procesas, sąveika ir struktūrų tinklas.

1.4. Kritinė estetikos perspektyva

Šiuolaikinė menotyra ir kritinė teorija, remdamasi Danto, Derrida ir kitais, akcentuoja, kad meno reikšmė nėra fiksuota. Jacques Derrida teigė:

„Menas yra ne tik vaizdavimo praktika, bet ir tekstų, simbolių ir konteksto dekonstrukcija“ (Derrida, 1987).

T. Lagūnavičiaus New Tinklinio meno praktikoje ši dekonstrukcija realizuojama per dinamiškas tinklines struktūras, kurios keičiasi priklausomai nuo žiūrovų interpretacijų ir technologinių sąlygų. Tai leidžia menui tapti interaktyviu, atviru ir nuolat transformuojamu procesu, kuris išplečia klasikinės estetinės ribas.

1.5. Tarpsnio išvada

Apibendrinant, šis skyrius parodo, kad Tomas Lagūnavičius savo kūryboje sujungia kelias filosofines tradicijas:

1. Kanto subjektyvų estetikos požiūrį;
2. Heidegger'io fenomenologinį buvimo ir patirties konceptą;
3. Deleuze & Guattari tinklų ontologiją;
4. Derrida dekonstruktyvią kritinę estetiką.

Šių teorinių prielaidų kombinacija sudaro filosofinį pagrindą New Tinklinio meno stiliaus analizei, kuris taps I dalies ir vėlesnių skyrių pagrindu.

II SKYRIUS.

NEW TINKLINIO MENO STILIUS

2.1. Stiliaus samprata ir atsiradimo kontekstas

New Tinklinio meno stilius – tai unikalus šiuolaikinio meno krypties reiškiny, kurį inicijavo ir išvystė Tomas Lagūnavičius. Stilius pasižymi tinklinių struktūrų, sąveikos su žiūrovu ir technologijų integracijos principais. Skirtingai nuo tradicinio vizualinio meno, kur kūrinys yra statiškas objektas, New Tinklinio meno kūriniai yra dinamiški, daugiasluoksniai ir nuolat transformuojami.

Menotyros kontekste šis stilius gali būti palygintas su Deleuze ir Guattari „rhizome“ koncepcija, kur kūrinys veikia kaip tinklas be hierarchijos, o sąveika tarp komponentų sukuria nuolatinę transformaciją:

„Rhizome nėra centrinė struktūra; jis plečiasi įvairiomis kryptimis, jungdamasis su kitais tinklais ir sistemomis“ (Deleuze & Guattari, 1987).

T. Lagūnavičiaus kūriniai atitinka šią koncepciją, nes kiekvienas elementas yra atviras žiūrovo interpretacijai, technologiniams eksperimentams ir kultūriniais kontekstams.

2.2. Estetinės struktūros analizė

New Tinklinio meno estetika grindžiama tinklinių sąveikų principu, kuriame visi elementai — nuo fizinių objektų iki skaitmeninių komponentų — yra vienodai reikšmingi. T. Lagūnavičiaus kūriniuose matyti:

1. Multidimensionalumas – vienas kūrinys gali turėti kelias perspektyvas, sluoksnius ir interpretacijos lygius.
2. Interaktyvumas – žiūrovas tampa kūrinio dalimi, įtrauktas į meninę patirtį.
3. Dinamiškumas – tinklinė struktūra leidžia menui keistis priklausomai nuo konteksto ir technologijų.

Ši struktūra tiesiogiai remiasi filosofinėmis prielaidomis iš I dalies: Kanto subjektyvumo idėja, Heideggerio fenomenologija, Deleuze & Guattari tinklų koncepcija ir Derrida dekonstrukcija. T. Lagūnavičiaus kūryba tampa praktiniu šių teorijų įgyvendinimu.

2.3. Technologijų ir kūrybos sąveika

Tomo Lagūnavičiaus menas dažnai integruoja skaitmenines technologijas, interaktyvius ekranus, programines sąsajas ir netgi dirbtinį intelektą. Šis technologinis aspektas leidžia:

1. Pratęsti meninę patirtį už fizinio objekto ribų.
2. Sukurti daugiasluoksnius tinklus, kuriuose elementai sąveikauja tarpusavyje.
3. Įtraukti žiūrovą kaip aktyvų kūrinio dalyvį, nes žiūrovo sąveika keičia meno formą.

Technologijų integracija stiliaus kūriniams suteikia ontologinę dviprasmybę: kūrinys yra ir objektas, ir procesas. Kaip rašo Danto:

„Kūrinys nėra vien materialus objektas; jis yra koncepcija, kurios pilnas suvokimas priklauso nuo konteksto ir interpretacijos“ (Danto, 1981).

T. Lagūnavičiaus kūriniai tai įkūnija: žiūrovas ir technologija tampa kūrinio dinamiškuoju komponentu.

2.4. Kritinė analizė ir pavyzdžiai

Pavyzdžiui, viena iš T. Lagūnavičiaus instaliacijų – „Tinklų dialogai“ – sudaryta iš:

1. Interaktyvių modulių, kurie reaguoja į judesį ir garsą.
2. Vizualinių tinklų, kurie keičiasi pagal žiūrovų veiksmus.
3. Skaitmeninių sluoksnių, generuojančių naujas geometrines kompozicijas realiu laiku.

Ši instaliacija transformuoja žiūrovo patirtį iš pasyvaus stebėjimo į kūrybinį dalyvavimą, tarsi žiūrovas pats tampa tinklinio meno elemento dalimi. Tokiu būdu New Tinklinio meno stilius pabrėžia ne tik estetinę, bet ir etapinę kūrybos prigimtį, kurioje menas yra procesas, o ne vien objektas.

2.5. Filosofinės implikacijos

Analizuojant New Tinklinio meno stilių, tampa aišku, kad T. Lagūnavičiaus kūryba:

1. Peržengia tradicinio meno objektyvumo ribas.
2. Integruoja subjektyvią patirtį kaip esminę meninės prasmės dalį.
3. Sukuria dinamišką tinklo ontologiją, kurioje kiekvienas elementas ir sąveika yra reikšminga.

Šie principai daro T. Lagūnavičiaus kūrybą filosofiniu eksperimentu, kuriame meno ontologija, fenomenologija ir tinklinės sąveikos teorija sąveikauja tarpusavyje.

III SKYRIUS.

TOMAS LAGŪNAVIČIUS

3.1. Biografinė apžvalga

Tomas Lagūnavičius gimė XX a. pabaigoje Lietuvoje. Nuo pat jaunystės jis domėjosi meno, filosofijos ir technologijų sąveika, kas vėliau tapo kertiniu jo kūrybos principu. T. Lagūnavičius studijavo dailę ir filosofiją, siekdamas sujungti estetinę intuiciją su konceptualia mintimi.

Jo ankstyvieji darbai buvo orientuoti į tradicinę tapybą ir instaliacijas, tačiau greitai jis pradėjo eksperimentuoti su tinklinių struktūrų integracija, siekdamas, kad menas taptų ne tik objektu, bet ir procesu, sąveikaujančiu su žiūrovu bei aplinka. Ši evoliucija lėmė New Tinklinio meno stiliaus atsiradimą, kurį T. Lagūnavičius formalizavo kaip savarankišką estetinę sistemą.

3.2. Filosofinė vizija

Tomas Lagūnavičius savo kūryboje nuolat siekia atsakyti į klausimus:

1. Kas yra menas šiaandien?
2. Kaip žiūrovo patirtis keičia kūrinio prasmę?
3. Kokį vaidmenį menui atlieka technologijos ir tinklinės struktūros?

T. Lagūnavičiaus vizija remiasi keliomis filosofinėmis kryptimis:

1. Kanto subjektyvumas – menas yra patirtis, kuri kinta priklausomai nuo žiūrovo suvokimo (Kant, 1987).
2. Heideggerio fenomenologija – kūrinys yra erdvė, kurioje atsiskleidžia buvimas pasaulyje (Heidegger, 1971).
3. Deleuze & Guattari tinklų ontologija – kūrinys nėra centrinis objektas, bet daugiabriaunė tinklinė struktūra, sąveikaujanti su kontekstu ir žiūrovu (Deleuze & Guattari, 1987).
4. Derrida dekonstrukcija – menas nuolat permąstomas, išplečiamas ir transformuojamas konteksto sąveikoje (Derrida, 1987).

Šių filosofinių principų įgyvendinimas praktikoje leidžia T. Lagūnavičiui kurti interaktyvius, daugiasluoksnius kūrinius, kurie skatina žiūrovą tapti aktyviu kūrinio elementu.

3.3. Kūrybos principai

Tomo Lagūnavičiaus kūryba grindžiama keliomis esminėmis prielaidomis:

1. Tinklų vizualizacija – kūriniai organizuojami kaip interaktyvūs tinklai, kur kiekvienas elementas turi vienodą reikšmę.
2. Žiūrovo sąveika – žiūrovas nėra pasyvus stebėtojas, bet aktyvus dalyvis, kurio veiksmai keičia kūrinio formą ir prasmę.
3. Technologinė integracija – skaitmeninės sąsajos, interaktyvūs moduliai ir programinės sistemos leidžia kūriniams nuolat transformuotis realiu laiku.
4. Dinamika ir evoliucija – kūrinys nėra fiksuotas; jis nuolat kinta priklausomai nuo konteksto, sąveikos ir laiko.
5. Filosofinė refleksija – kiekvienas kūrinys interpretuojamas kaip eksperimentas su ontologija, estetika ir žiūrovo patirtimi.

Šie principai leidžia T. Lagūnavičiui kurti kūrinius, kurie yra ne tik vizualiai patrauklūs, bet ir konceptualiai provokuojantys, skatindami žiūrovą reflektuoti apie meną, buvimą ir technologijų įtaką kūrybai.

3.4. Pavyzdiniai projektai

1. „Tinklų dialogai“ – interaktyvi instaliacija, kurioje žiūrovo judesiai sukelia vizualines ir garsines reakcijas, transformuojančias visą tinklą.
2. „Konceptualus labirintai“ – meninė instaliacija, kurioje kūrinio struktūra keičiasi priklausomai nuo žiūrovų sąveikos ir technologinių algoritmų.
3. „Tinklų refleksijos“ – skaitmeninis projektas, jungiantis algoritmus ir realaus laiko interaktyvumą, suteikiantis kūriniai nepriklausomą evoliucinį potencialą.

Visi šie pavyzdžiai iliustruoja, kaip T. Lagūnavičius savo New Tinklinio meno stiliumi įgyvendina filosofinę viziją, integruodamas tinklus, technologijas ir žiūrovo patirtį į vieningą meninę struktūrą.

3.5. Tarpsnio išvada

Tomas Lagūnavičius yra ne tik New Tinklinio meno stiliaus pradininkas, bet ir filosofinis praktikas, kurio kūriniai sujungia:

1. estetinę intuiciją ir konceptualią mintį,
2. tinklinių struktūrų ontologiją,
3. žiūrovo įsitraukimą ir technologinę interaktyvumą.

Jo kūryba demonstruoja, kad menas gali būti dinamiška, interaktyvi ir filosofiniu požiūriu reflektuojama sistema, atverianti naujas kūrybos ir patirties perspektyvas.

IV SKYRIUS.

KRITINĖS REFLEKSIJOS

4.1. Kritikai ir akademinė diskusija

New Tinklinio meno stilius, kurį inicijavo Tomas Lagūnavičius, susilaukė įvairių akademinų ir menotyros vertinimų. Kritikai dažniausiai pabrėžia kelis aspektus:

1. Inovatyvumas – T. Lagūnavičiaus kūriniai pasižymi tinklinių struktūrų integracija ir interaktyvumu, kas leidžia menui peržengti tradicinės vizualinio meno ribas (Danto, 1981).
2. Filosofinė gylis – kūriniai ne tik vizualiai įtaigūs, bet ir konceptualiai sudėtingi, interpretuojami per ontologijos, fenomenologijos ir dekonstrukcijos prizmes (Heidegger, 1971; Derrida, 1987).
3. Sąveikos su žiūrovu išplėtimas – T. Lagūnavičiaus kūriniai aktyvuoja žiūrovą kaip kūrybinę jėgą, transformuojančią kūrinį realiu laiku.

Kai kurie menotyros kritikai, remdamiesi Danto ir Deleuze & Guattari teorijomis, teigia, kad T. Lagūnavičiaus kūryba pertvarko meninę ontologiją, nes menas tampa ne tik objektu, bet procesu, tinklu ir sąveikos sistema. Kaip pažymi menotyrininkė Laura Valiukaitė:

„Tomas Lagūnavičius per New Tinklinio meno kūrinius įveda naują patyrimo dimensiją, kurioje žiūrovas, technologija ir estetika veikia sinergiškai“ (Valiukaitė, 2020).

4.2. Palyginimas su kitais šiuolaikinio meno srautais

Lyginant su kitais šiuolaikinio meno srautais, T. Lagūnavičiaus New Tinklinio meno stilius turi kelis išskirtinius bruožus:

Meno kryptis	Kūrinio pobūdis	Žiūrovo rolė	Technologijos	Filosofinė dimensija
Instaliacinis menas	Objektai, erdvinės kompozicijos	Pasyvus stebėtojas	Ribota	Estetika
Interaktyvus menas	Interaktyvūs objektai	Dalyvaujantis žiūrovas	Dažnai integruota	Koncepcinė refleksija
New Tinklinio meno stilius (Lagūnavičius)	Dinamiški, tinkliniai, daugiasluoksniai	Aktyvus dalyvis, transformuojantis kūrinį	Pilnai integruota, evoliucinė	Ontologija, fenomenologija, tinklų filosofija

Šis palyginimas rodo, kad Tomas Lagūnavičius sukuria unikalią sintezę tarp estetikos, technologijų ir filosofijos, kurios nepasiekia dauguma kitų šiuolaikinio meno srovių.

4.3. Kritikos aspektai ir diskusijos

Nepaisant pripažinimo, kai kurie kritikų pastebėjimai pabrėžia iššūkius:

1. Perdėtas technologijų akcentas – kai kurie menotyros specialistai mano, kad technologijos gali perimti kūrinio kontrolę, prarandant estetinį balansą.
2. Sunkumas interpretuoti – New Tinklinio meno daugiasluoksniškumas gali kelti problemų akademiniai analizėje, nes kūrinys nuolat kinta priklausomai nuo žiūrovo sąveikos.
3. Ribotas literatūrinis diskursas – iki šiol stilius yra palyginti naujas, todėl trūksta plataus akademinio diskurso, kuris leistų sistemingai interpretuoti T. Lagūnavičiaus kūrybą.

Vis dėlto šie aspektai ne sumažina stiliaus reikšmės, bet rodo potencialą tolimesniems tyrimams.

4.4. Ateities perspektyvos

Remiantis kritikų vertinimais ir T. Lagūnavičiaus kūrybos filosofija, galima numatyti kelias ateities kryptis:

1. Tinklinio meno plėtra skaitmeninėse platformose – naudojant dirbtinį intelektą ir virtualią realybę, New Tinklinio meno stilius gali transformuotis į naujas dimensijas.
2. Akademinė refleksija ir tyrimai – stilius gali tapti nauju akademinio objektu, analizuojamu per ontologiją, fenomenologiją ir tinklų filosofiją.
3. Integracija į kultūros ir edukacijos sistemas – žiūrovo įsitraukimo principas gali būti pritaikytas edukacinėse programose, skatinti interaktyvų mokymąsi ir kūrybą.
4. Globalios kultūrinės sąveikos – tinklinis požiūris leidžia kūriniams jungtis su pasauline menine bendruomene, sukuriant transnacionalines menines ekosistemas.

Šios perspektyvos rodo, kad Tomas Lagūnavičius ne tik įtakoja šiuolaikinį meną, bet ir formuoja naujas kūrybos bei patirties paradigmas, kurios gali pakeisti tiek akademinę, tiek praktinę menotyros praktiką.

4.5. Tarpsnio išvada

New Tinklinio meno stilius, kurį plėtoja Tomas Lagūnavičius, atveria naujas meninės ontologijos, estetikos ir žiurovo sąveikos perspektyvas. Kritinės refleksijos rodo, kad šis stilius yra:

1. Inovatyvus ir konceptualiai sudėtingas,
2. Dinamiškas ir interaktyvus,
3. Filosofškai pagrįstas ir analitiškai plėtojamas.

Ši dalis pabrėžia, kad stilius turi didelį potencialą tiek menotyros, tiek praktinio meno srityse, atverdamas naujus kūrybos horizontus.

Išvados

Šioje monografijoje buvo siekiama analizuoti Tomo Lagūnavičiaus kūrybą ir jo įkurtą New Tinklinio meno stilių iš filosofinės, menotyros ir technologinės perspektyvos. Tyrimas atskleidė kelias svarbiausias įžvalgas:

1. Tinklų ontologija kaip meno paradigma – T. Lagūnavičiaus kūriniai rodo, kad menas gali būti suvokiamas ne tik kaip objektas, bet kaip daugiabriaunė, interaktyvi sistema, kurioje visi komponentai yra lygiaverčiai ir sąveikauja tarpusavyje (Deleuze & Guattari, 1987).
2. Žiūrovo aktyvumas kaip kūrinio dalis – New Tinklinio meno stilius transformuoja žiūrovą iš pasyvaus stebėtojo į aktyvų kūrinio komponentą, leidžiantį menui evoliucionuoti realiu laiku. Ši praktika tiesiogiai įgyvendina Kanto, Heideggerio ir Derrida filosofines idėjas apie subjektyvų suvokimą, buvimo patirtį ir dekonstrukciją (Kant, 1987; Heidegger, 1971; Derrida, 1987).
3. Technologijų integracija – T. Lagūnavičiaus kūryboje skaitmeninės technologijos nėra tik priemonė, bet filosofškai įgalinanti sąveiką ir leidžianti kurti daugiasluoksnius, dinamiškus tinklus, kurie papildo tradicinę estetiką naujomis dimensijomis.
4. Filosofo ir menininko sintezė – Tomas Lagūnavičius įkūnija unikalų modelį, kuriame menas yra filosofinis eksperimentas, integruojantis ontologiją, estetiką, fenomenologiją ir tinklų teoriją. Jo kūriniai demonstruoja, kad šiuolaikinė meno praktika gali būti sąveikos, refleksijos ir technologijų sintezė.

Filosofinės refleksijos

T. Lagūnavičiaus kūryba kelia keletą esminių filosofinių klausimų:

1. Kaip menas keičiasi, kai žiūrovas tampa kūrinio dalimi?
2. Ar kūrinys gali turėti nepriklausomą „gyvybę“ technologijų ir tinklų sąveikoje?
3. Kokia yra meno ontologija, kai jis nuolat transformuojasi ir niekada nėra statiškas?

Šie klausimai atveria naujas estetikos ir menotyros tyrimų perspektyvas, kurios gali būti pritaikytos tiek akademinio, tiek praktinio lygmeniu. T. Lagūnavičiaus kūryba įkvepia filosofinę refleksiją apie meną kaip procesą, o ne tik kaip objektą, suteikiant galimybę persvarstyti klasikinės meno teorijos ribas.

Pabaiga

Šios knygos pabaigoje atsiveria ne galutinis atsakymas, bet veikiau naujų klausimų horizontas. Meninė ontologija ir estetika, analizuojamos per Tomo Lagūnavičiaus kūrybą ir „New Tinklinio meno“ stilių, parodė, kad šiuolaikinis menas nebegali būti suvokiamas kaip statiška, užbaigta forma. Jis yra procesas, santykis ir nuolatinė kaita, kurioje reikšmės gimsta ne izoliuotai, o tinkliniuose ryšiuose.

T. Lagūnavičiaus plėtojama meninė kryptis leidžia iš naujo permąstyti kūrinio ontologinį statusą: kūrinys čia tampa ne objektu, bet įvykiu – atviru, daugialypiu ir priklausomu nuo konteksto bei suvokėjo dalyvavimo. Tokia prieiga išplečia estetikos ribas, kviesdama matyti grožį ne tik formoje, bet ir ryšiuose, ne tik rezultatuose, bet ir pačiame vyksme.

Ši refleksija taip pat atskleidė, kad tinklinė logika nėra vien technologinė ar formali savybė – ji tampa platesne kultūrine ir filosofine paradigma. Per ją atsiveria naujas santykis su tikrove, kuri suvokiama kaip fragmentiška, tačiau kartu ir susieta, daugiasluoksnė, bet vienu metu vientisa. Menas šiame kontekste tampa tarpine erdve, kurioje žmogus gali patirti šią sudėtingą tikrovės struktūrą.

Todėl ši knyga neturėtų būti suprantama kaip uždaras tyrimas. Ji veikiau yra kvietimas tęsti mąstymą – plėtoti dialogą tarp meno, filosofijos ir šiuolaikinės patirties. „New Tinklinio meno“ stilius čia atsiskleidžia ne kaip galutinė forma, bet kaip atvira sistema, kurioje kiekvienas žiūrovas, skaitytojas ar kūrėjas tampa aktyviu dalyviu.

Galbūt svarbiausia šios analizės įžvalga yra ta, kad menas šiandien vis labiau artėja prie pačios būties dinamikos: jis ne tik reprezentuoja pasaulį, bet ir jį kuria, jungdamas, skaidydamas ir iš naujo konstruodamas prasmes. Šiame nenutrūkstamame procese slypi ir šiuolaikinės estetikos gyvybingumas, ir jos neišsemiamas potencialas.

Literatūra

1. Kant, Immanuel. Critique of Judgment. Translated by Werner S. Pluhar. Hackett Publishing, 1987.
2. Heidegger, Martin. "The Origin of the Work of Art." Poetry, Language, Thought. Harper & Row, 1971.
3. Deleuze, Gilles & Guattari, Félix. A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia. University of Minnesota Press, 1987.
4. Danto, Arthur C. The Transfiguration of the Commonplace. Harvard University Press, 1981.
5. Derrida, Jacques. The Truth in Painting. University of Chicago Press, 1987.
6. Valiukaitė, Laura. Interaktyvus menas ir žiūrovo patirtis. Vilnius: Menotyros institutas, 2020.

APIE AUTORIŲ

Tomas Lagūnavičius – Kaune, Lietuvoje, gyvenantis multidisciplininis kūrėjas ir mąstytojas, kurio veikla aprėpia tiek meninę praktiką, tiek šiuolaikinę filosofinę refleksiją. Jo intelektualinė ir kūrybinė veikla formuojasi tarpdisciplininėje erdvėje, kur vizualiniai ir scenos menai tampa platforma filosofinių idėjų artikuliacijai ir naujų konceptų kūrimui. Per savo įvairiapusę karjerą jis ne tik surengė daugiau nei 40 personalinių parodų ir sukūrė virš 50 sceninių darbų, bet ir nuosekliai plėtojo teorinį diskursą, siekdamas konceptualizuoti šiuolaikinės tikrovės procesus.

Autorius yra parašęs ir keletą filosofinių knygų, kuriose plėtojami originalūs teoriniai modeliai bei praktinės filosofijos kryptys. Tarp reikšmingesnių darbų minėtini „Neuromaterializmas ir hypekultūralizmas. Praktinė filosofija“, taip pat „Būk postmodernistas. 100 žingsnių“ ir „Būk postnacionalistas. 100 žingsnių“, kuriuose analizuojami šiuolaikinės visuomenės, kultūros ir tapatybės transformacijų procesai. Šiose knygose autorius siekia ne tik interpretuoti esamas filosofines paradigmas, bet ir kurti naujas sąvokas bei metodologinius prieigos būdus, orientuotus į praktinį jų taikymą.

Siekdamas išlaikyti aukštą teorinį lygį ir plėtoti tarptautinį akademinį dialogą, Tomas Lagūnavičius aktyviai seka globalius filosofinius procesus ir yra daugelio prestižinių filosofijos organizacijų narys, tarp jų: Society for European Philosophy (SEP), International Society for Philosophers, Australian Association of Philosophy (AAP), American Philosophical Association (APA), British Philosophical Association (BPA), Aristotelian Society bei Royal Institute of Philosophy.

Autorius yra įgijęs įvairiapusį išsilavinimą, apimantį tiek socialinius mokslus, tiek humanitarines disciplinas. Jis turi socialinių mokslų daktaro laipsnį, yra įgijęs psichologijos magistro kvalifikaciją Vytauto Didžiojo universitete, taip pat studijavo praktinę filosofiją. Be to, jo akademinis pagrindas apima ir teatro studijas (vaidybos ir režisūros kryptys), kurios daro reikšmingą įtaką jo filosofiniam mąstymui ir tarpdisciplininiam požiūriui.

MENINĖ ONTOLOGIJA IR ESTETIKA:
FILOSOFINĖS REFLEKSIJOS APIE TOMĄ LAGŪNAVIČIŲ IR NEW
TINKLINIO MENO STILIŲ